

Factoring: Co komu provedl?

Úvodem je třeba konstatovat, že komunita factoringových společností nevyužila možnost vyjádřit se k Interpretaci I-12 v době, kdy ji Národní účetní rada zveřejnila k připomínkám. Hlavním důvodem byla zřejmě skutečnost, že interpretace obsahuje některé závěry tak odlišné od praxe, že se představitelé factoringových společností domnívali, že na ně ani není třeba reagovat. Vzhledem k tomu, že interpretace v samém úvodu (a v tomto bodu správně) poukazuje na fakt, že factoring není v českém právním systému definován, došlo jim s jistým prodlením, že tento autoritativně se tvářící dokument může poškodit nejen je, ale zejména stovky jejich klientů.

Vraťme se ovšem k úvodnímu konstatování, že factoring není v České republice definován.

Přesto jej nalezneme v nabídce několika desítek firem, existuje Asociace factoringových společností České republiky, tisk se problematice factoringu poměrně často věnuje a od roku 1991, kdy byla založena ještě v Československu první specializovaná factoringová firma, se s ním setkaly tisíce podnikatelských subjektů, někteří v roli klientů, jiní jako jejich odběratelé.

Obecná definice factoringu určitě nebude platit pro všechny společnosti, které jej nabízejí, neboť řada z nich využívá právě skutečnost, že tento produkt není definován, a schovává pod něj jakoukoliv aktivitu kolem pohledávek, počínaje různými spekulativními transakcemi s pohledávkami až po jejich vymáhání. Určitě ale platí pro hlavní poskytovatele sdružené ve zmíněné Asociaci, ale jistě také pro celou řadu menších factoringových společností. V jejich podání představuje factoring flexibilní finanční nástroj, který umožňuje na základě postoupení pohledávek poskytnout alternativní financování i firmám, které z různých důvodů (např. krátká historie podnikání, zhoršená bonita) nevyhovují akceptační politice bank a nemají možnost získat úvěr přímo od nich. Další skupinou zájemců jsou společnosti, které sice přístup k bankovnímu financování mají, ale chtějí využít komplex

služeb v oblasti pohledávek, který pro své klienty factoringové společnosti poskytují. Ten zahrnuje upominání, případně inkasní kroky nebo převzetí rizika neplacení (tzv. bezregresní factoring). Factoringové služby, které české factoringové společnosti poskytují, tak nepochybně naplňují předpoklady definice factoringu podle konvence UNIDROIT a mají vždy alespoň požadované dva ze čtyřech základních znaků: financování, postoupení pohledávek s jejich následnou správou, vymáhání (inkaso) a převzetí rizika neplacení (UNIDROIT je nezávislá mezivládní organizace, jejímž cílem je sledovat potřeby a metody pro modernizaci a harmonizaci soukromého a zejména obchodního práva jak států, tak skupin států, Česká republika je členem). Factoringové společnosti – členy Asociace spojuje i

to, že respektují doporučení Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky a slovo factoring nepočestují.

Interpretace I-12 v popisu problému uvádí dvě základní formy factoringu, přičemž v té první factoringová společnost „nepřebírá ani právo (vlastnictví), ani rizika (správa pohledávek)“. Už tady se dostává

interpretace zcela mimo praxi factoringových firem. Jak vyplynulo z předchozího odstavce, aby mohly plnit svou roli alternativního poskytovatele financování i subjektům s nižší bonitou, musí mít plnou kontrolu nad pohledávkami. Tento požadavek splňuje všude tam, kde je factoringové financování nabízeno, postoupení pohledávek, tedy změna vlastníka tohoto aktiva. V zemích, kde legislativa postoupení pohledávky nezná, factoring zpravidla neexistuje.

Vzhledem k tomu, že řešení, které je v interpretaci nazváno „Předání pohledávek ke správě“ nemá oporu v právním řádu a v praxi neexistuje, není třeba se touto částí interpretace vůbec zabývat (pokud bychom tak přece jen chtěli učinit, dojdeme brzy k závěru, že účetní konstrukci v praxi nelze doplnit odpovídajícím právním rámcem, plnění v podobě úhrad nepostoupených pohledávek může facto-

(Pokračování na stránce 2)

Čtete odborný časopis

Finanční Management

- Evropské strukturální fondy očima praxe
- Formy transakcí s nemovitostmi
- Nová energetická daň

Více informací a ukázkové číslo ZDARMA na tel. 800 11 00 22 nebo na www.ManagerWeb.cz.

economia
OBSAH ROZHODUJE

DAŇOVÝ KALENDÁŘ – PROSINEC/LEDEN

27. 12.

DPH: podání přiznání a zaplacení daně za listopad

Spotřební daň: platba spotřební daně z lihu za říjen 2007

Spotřební daň: podání přiznání za listopad, podání přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně z topných olejů, zelené nafty a technického benzínu a mazacích olejů za listopad 2005 (pokud vznikl nárok)

31. 12.

Daň z příjmů: a) odvod daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně za listopad

Daň z příjmů: b) odvod částek zajištění daně za listopad

8. 1.

Pojistné: splatnost zálohy na pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění OSVČ a záloha na pojistné na zdravotní pojištění OSVČ za prosinec 2007

9. 1.

Spotřební daň: splatnost daně za listopad 2007 (mimo spotřební daň z lihu)

Newsletter Finanční Management
vydává Economia a.s. ve spolupráci
s auditorskou a poradenskou firmou

Fučík & partneři

www.fucik.cz

English for working environment,
Business English and skills, Exam preparation courses.

Tel: 274 815 342, 274 813 079
www.bellschool.cz

The Bell School

(Pokračování ze stránky 1)

ringová společnost těžko započítávat, protože jí nepatří atd.)

Pro praxi má proto význam pouze pasáž nazvaná „Postoupení pohledávek“. Ta v odstavci 9 správně popisuje dopady dílčí factoringové transakce, tedy postoupení pohledávky a jejího profinancování. Je třeba pouze vysvětlit, že interpretace nesprávně pracuje s pojmy prodej či koupě pohledávek – pohledávka představuje právo a práva se neprodávají a nekupují, ale postupují. V následujícím odstavci se ovšem uvádí, že „pohledávka se v tomto případě zpravidla prodává za nižší než nominální hodnotu“. Zde je třeba konstatovat, že v jiných státech je naprosto běžné, aby factoringovým firmám byly postupovány pohledávky za nominální hodnotu. První factoringové společnosti v Československu začínaly jako dceřiné společnosti zahraničních factoringových firem a logicky od nich převzaly zavedená řešení, která s takovým postupem počítají a dosud jej nikdo nezpochybňoval. Účtování factoringový poplatek může být sice deklarován jako poplatek za správu pohledávek a teoreticky zpochybňována jeho daňová uznatelnost (argumentem, že pro klienta nemůže být nákladem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, neboť factoringová společnost spravuje pohledávky ve svém vlastnictví pro sebe), ale nepochybně je také dalším nákladem na získání úvěru, neboť bez změny vlastnického práva k pohledávkám by klient nezískal financování. Podobně by mohla být zpochybňována daňová uznatelnost poplatků účtovaných bankami za vyhotovení smluvní dokumentace, neboť lze tvrdit, že banka dokumentaci vyhotovila pro sebe, aby zajistila své postavení v úvěrovém vztahu.

K odstavci 12 interpretace je nutno uvést, že postupování pohledávek reguluje občanský zákoník, který požaduje, aby smlouva o postoupení pohledávky měla písemnou podobu a obsahovala dostatečnou specifikaci pohledávek. V praxi proto factoringové společnosti uzavírají smlouvy, které rámcově řeší technický průběh spolupráce včetně vzniku konkrétních smluv o postoupení pohledávek a podmínek pro poskytnutí předfinancování. Přestože se v interpretaci uvádí, že není jejím cílem vysvětlovat různé formy factoringu, v této fázi se nelze vyhnout alespoň informaci a základním členěním na tzv. regresní factoring, kdy factoringová společnost nenese riziko konečného neplacení, a tzv. bezregresní, který spojuje tři hlavní atributy tohoto finančního produktu: na základě postoupení zajišťuje alternativní zdroj financování, komplex služeb v oblasti správy pohledávek a alternativní ošetření rizik z případného neplacení. Zdálo by se, že úvaha v odstavci 12 o zastírání ekonomické podstaty právním stavem se hodí právě na zmíněný

regresní factoring. Podobně by se ovšem dala zpochybnit ekonomická podstata kupní smlouvy na základě práva kupujícího vrátit předmět koupě kvůli následně zjištěné vadě. V praxi lze s určitostí tvrdit, že ani factoringové společnosti, ani jejich klienti nevstupují do vztahu s tím, že nastanou problémy s úhradou postoupených pohledávek. S ohledem na četnost jednotlivých transakcí (počet pohledávek postoupených klienty větší factoringové společnosti za 12 měsíců překračuje 500 tisíc) samozřejmě občas taková situace nastane. Postoupené pohledávky za normálních okolností navíc nelze jednoduše vrátit, lze tak učinit pouze opět postoupením, tedy na základě písemné smlouvy.

A jaký je závěr? Před více jak 15 roky factoringové společnosti, přestože jejich hlavní produkt není definován, vyvinuly způsob, který jim v prostředí české legislativy umožňuje plnit funkci, jež mají všude jinde ve světě: být alternativním poskytovatelem financování pro ty, kteří z nějakých důvodů nemohou nebo nechtějí řešit své financování běžným bankovním úvěrem. Protože se jedná občas o klienty, kteří jsou pokládáni z hlediska finanční analýzy za rizikovější, potřebují factoringové společnosti daleko těsnější kontrolu nad tím, co financují, nad pohledávkami. Tuto těsnější kontrolu získají pouze tím, že jim klienti pohledávky postupují. Agenda kolem těchto transakcí, směřujících zejména k zajištění financování klientů, vyžaduje určitou kapacitu a vyvolává náklady, které jsou přenášeny na klienty v podobě factoringového poplatku.

Factoringové společnosti vyplňují určitý prostor na finančním trhu a generují přiměřené zisky, ze kterých odvádějí daně. O legislativní ukotvení své činnosti se zejména v posledních letech aktivně snaží, nutno říci, že zatím marně. Mají sice několik tisíc klientů, protože se ale jedná hlavně o malé a střední firmy, celkový objem prostředků, které u nich mají zapojeny, se pohybuje „pouze“ kolem 20 miliard Kč, a to je zřejmě pro upoutání pozornosti státní správy málo.

Činnost factoringových společností lze tedy buď vnímat jako žádoucí doplněk nabídky na finančním trhu, který navíc, stejně jako jinde ve světě, pomáhá rozvoji malého a středního podnikání, nebo ji použít k teoretickému cvičení a úvahám o daňové uznatelnosti či neuznatelnosti souvisejících nákladů a po 15 letech fungování factoringu tuto formu financování znevýhodnit, či spíše znevýhodnit její uživatele, malé a střední podniky, často začínající podniky nebo takové, které momentálně procházejí poněkud složitějším obdobím.

Ing. Tomáš Morávek

ředitel ČSOB Factoring

moravek@csobfactoring.cz

KRÁTCE

Základní sazby zahraničního stravného pro rok 2008

MF financí na základě zmocnění zákoníkem práce vydalo vyhlášku č. 338/2007 Sb., kterou se stanoví základní sazby stravného v cizí měně pro rok 2008. Zároveň se ruší vyhláška platná pro rok 2007.

Nové D-pokyny ke smlouvám o zamezení dvojímu zdanění

MF vydalo následující pokyny řady D:

- Pokyn D-313 – sdělení k uplatňování smlouvy mezi ČR a Mexikem o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a z majetku (č. 7/2003 Sb. m. s.)
- Pokyn D-314 – k uplatňování smlouvy mezi ČR a Gruzii o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a z majetku (č. 40/2007 Sb. m. s.)
- Pokyn D-315 – sdělení k uplatňování smlouvy mezi ČR a Srbskem a Černou Horou o zamezení dvojímu zdanění v oboru daní z příjmů a z majetku (č. 88/2005 Sb. m. s.)

Sdělení k D-300

MF sděluje, že v souvislosti s přijetím zákoníku práce a související novely zákona o daních z příjmů s účinností od roku 2007 nelze počínaje 1. 1. 2007 aplikovat vysvětlivky k § 24 odst. 4 zákona o daních z příjmů obsažené v bodech 10 a 20 pokynu D-300.

Bod 10 vysvětlivek k § 24 odst. 4 pokynu D-300 stanoví, že daňovým výdajem podle § 24 odst. 2 písm. f) zákona o daních z příjmů je i pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění související s peněžním plněním poskytovaným zaměstnanci vedle mzdy, které je neuznatelným daňovým výdajem podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů (např. odměny k životním jubileím).

Tato vysvětlivka je však nadbytečná, neboť od roku 2007 bylo ustanovení § 25 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů vypuštěno. Znamená to, že od 1. 1. 2007 je peněžní plnění vedle mzdy daňovým výdajem za předpokladu, že půjde o nárok zakotvený v kolektivní smlouvě, vnitřním předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvě, pokud není jiným ustanovením zákona o daních z příjmů upraven jinak. Jde o postup podle § 24 odst. 2 písm. j) bodu 5 zákona o daních z příjmů.

Bod 10 vysvětlivek k § 24 odst. 4 pokynu D-300 se nahrazuje tímto novým zněním:

Při zajišťování stravování prostřednictvím jiných subjektů si zaměstnavatel může uplatnit jako daňový výdaj příspěvek podle § 24 odst. 2 písm. j) bodu 4 zákona jen za podmínky, že přítomnost zaměstnance v práci během stanovené směny trvá alespoň 3 hodiny. Příspěvek nelze uplatnit za zaměstnance, kterému v průběhu směny vznikl nárok na stravné v souvislosti s pracovní cestou zaměstnance podle zákoníku práce.

Objednejte si ukázkové číslo časopisu pro zdokonalování business English

Business Spotlight

– pro všechny, kdo potřebují angličtinu ve své profesi

www.business-spotlight.cz/kampan

economia
OBSAH ROZHODUJE

Daň dle § 99 rakouského zákona o dani z příjmů

Osoby, které v Rakousku nemají sídlo ani se zde obvykle nezdržují, jsou povinny v Rakousku platit daň z příjmů ze zdrojů v Rakousku (§ 98 zákona o dani z příjmů). Zdanění se uskutečňuje buď zvláštní sazbou daně dle § 99 zákona o dani z příjmů, nebo u kapitálových výnosů pobíraných daní z kapitálových výnosů (25 %). Dále se budeme zabývat zvláštní sazbou daně dle § 99 zákona o dani z příjmů.

Zvláštní daňová sazba slouží k zajištění odvodu daní daňových nerezidentů. Protože je opravdu těžké domáhat se zaplacení daně od zahraničního podnikatele, který není subjektem rakouského práva, převádí se povinnost odvést daň na rakouského příjemce plnění, který provádí platbu za toto plnění.

Rakouský zákon o dani z příjmů stanovuje zvláštní režim zdanění u následujících příjmů:

- příjmy z činnosti spisovatelů, přednášejících, umělců, architektů, sportovců, artistů a účinkujících v zábavných vystoupeních, pokud je činnost vykonávána nebo zužitkována v Rakousku;
- podíly na zisku společníků zahraniční společnosti, která se podílí na rakouské osobní společnosti (VOS, komplementář KS);
- příjmy z postoupení práv;
- odměny členům dozorčí rady;
- příjmy z technického a obchodního poradenství vykonávaného v Rakousku tak jako příjmy z přenechání pracovních sil k vykonávání práce v Rakousku;
- příjmy z rakouských nemovitostních podílových fondů (jen za určitých předpokladů).

Zdanění detailněji: Srážková daň činí 20 %, resp. 25 % z příjmů u nemovitostních podílových fondů. Základem daně je celá částka příjmů (platba dodavateli). Subjekt při vyplácení srazí daň a odvede ji finančnímu úřadu. Daň z příjmů je pokládána za vyrovnanou díky srážkové dani.

Pro daňového nerezidenta však existuje možnost podání žádosti o zdanění, pokud se přitom daňová zátěž zdá menší než při zdanění srážkovou daní. Při běžném zdanění může poplatník,

na rozdíl od zdanění srážkovou daní, zohlednit zákonem definované výdaje. V tomto případě se však k dani z příjmů u daňového nerezidenta připočítává částka ve výši 8000 eur.

Od roku 2007 existuje nová úprava srážkové daně dle § 99 odst. 2 zákona o dani z příjmů. Jde o tzv. postup čisté srážky. Osoba povinná srazit daň má možnost při vyúčtování daně zohlednit provozní výdaje (náklady na reklamu) bezprostředně související s příjmy. Pokud je toto zohlednění požadováno, pak se srážková daň zvyšuje z 20 % na 35 % čistých příjmů.

Příklad případu hrubé srážky

Německý herec Dominik Eder obdržel od rakouské ABC-GmbH zakázku na vystoupení na komediální akci v Salcburku. Mezi Dominikem Ederem a ABC-GmbH byl dohodnut honorář 3125 eur hrubého. Při vyplácení ABC-GmbH srazí 625 eur (20% daň) a odvede je do 15. následujícího měsíce finančnímu úřadu. Dominik Eder obdržel za svoje vystoupení vyplacený honorář 2500 eur a své příjmy již nemusí v Rakousku zdanit.

Příklad případu čisté srážky

Německý herec Dominik Eder obdržel od rakouské ABC-GmbH zakázku na vystoupení na komediální akci v Salcburku. Mezi Dominikem Ederem a ABC-GmbH byl dohodnut honorář 3125 eur hrubého. Náklady pana Edera obnášejí v souvislosti s jeho vystupováním 1400 eur. Při vyúčtování srážkové daně ABC-GmbH vypočte a srazí daň postupem čisté srážky. Náklady, které souvisejí bezprostředně s vystoupením, budou odečteny z honoráře. Vyměřovací základ k výpočtu daně tedy nyní činí 1725 eur. Při vyplácení si ABC-GmbH ponechá 603,75 eur (35% daň) a odvede je do 15. následujícího měsíce finančnímu úřadu. Dominik Eder obdržel za své vystoupení vyplacený honorář 2521,25 eur a své příjmy již nemusí v Rakousku zdanit.

Denise Kroner

Integra International Vídeň

Ing. Ivan Fučík, ivan@fucik.cz

Sdělení MF k regulačním poplatkům ve zdravotnictví

Regulační poplatky zavádí zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým se mění zákon číslo 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Podle § 16a novelizovaného znění zákona o veřejném zdravotním pojištění má zdravotnické zařízení povinnost regulační poplatek vybrat (pokud nejde o výjimku) a je příjmem zdravotnického zařízení, které regulační poplatek vybralo. Regulační poplatek je tedy součástí úplaty za zdravotnickou službu nebo zboží.

U zdravotnických služeb a zboží, které jsou osvobozeny od daně podle § 58 zákona o DPH, bude celá úplata osvobozena od daně včetně regulačního poplatku.

U zdravotnických služeb a u dodání zboží, které nejsou od daně osvobozeny podle § 58 zákona o DPH, uplatňují plátce daně ve výši odpovídající platné sazbě daně.

Podle § 36 odst. 1 zákona o DPH je součástí základu daně vše, co plátce daně obdržel nebo má obdržet jako úplatu za uskutečněné plnění, vyjma daně za zdanitelné plnění. Regulační poplatek hrazený pacientem je stanoven jako konečná částka, a proto je obecně u zdanitelných plnění uskutečňovaných plátcem považován za částku včetně daně. Výpočet daně se provede tzv. shora podle § 37 odst. 2 zákona o DPH.

Z hlediska daně z příjmů představují regulační poplatky zdanitelný příjem poplatníka. Bude-li se jednat o poplatníka, který vede daňovou evidenci, půjde o příjem v okamžiku jeho inkasa. Na straně poplatníka, který vede účetnictví, půjde o příjem podle účetních předpisů (účtování o pohledávce a výnosu, pokud regulační poplatek bude z nějakých důvodů vybrán později).

Sdělení MF ke změně sazby DPH u dodání vody a tepla k 1. 1. 2008

S účinností od 1. 1. 2008 dochází v § 47 odst. 1 zákona o DPH ke změně dosavadní snížené sazby daně ve výši 5 % na 9 %. V tomto odstavci se dále upřesňuje, že u zdanitelného plnění se uplatní sazba daně platná v den vzniku povinnosti přiznat daň. Povinnost přiznat daň na výstupu přitom podle § 21 odst. 1 zákona o DPH vzniká plátcovi, jež vede účetnictví, ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí platby, a to k tomu dni, který nastane dříve. Plátcovi, jež nevede účetnictví, vzniká povinnost přiznat daň na výstupu až ke dni uskutečnění zdanitelného plnění.

Tato obecná pravidla se uplatní i u dodání vody a tepla jako zboží, u něhož se uplatňuje snížená sazba daně. Z plateb přijatých do 31. 12. 2007 účtujícími dodavateli vody a tepla před uskutečněním zdanitelného plnění tedy vzniká povinnost přiznat daň na výstupu ve snížené sazbě 5 % a z plateb přijatých od 1. 1. 2008 před uskutečněním zdanitelného plnění vzniká povinnost přiznat daň na výstupu ve snížené sazbě 9 %. V případě dodání vody a tepla se přitom považuje zdanitelné plnění za uskutečněné dle § 21 odst. b) zákona o DPH dnem odečtu z měřičích zařízení, popř. dnem zjištění skutečné spotřeby, pokud je stanoven příslušnými technickými a provozními předpisy dodavatele vody či tepla.

Platby přijaté plátcem daně, dodavatelem tepla nebo vody do 31. 12. 2007, z nichž byla přiznána daň odpovídající sazbě 5 %, a platby přijaté plátcem daně, dodavatelem tepla nebo vody po 1. 1. 2008, z nichž byla přiznána daň odpovídající sazbě 9 %, snižují základ daně k datu uskutečnění zdanitelného plnění podle § 37 odst. 3 zákona o DPH.

MF doporučuje plátcům daně, kteří dodávají vodu a teplo, aby provedli mimořádný odečet k 31. 12. 2007, případně aby provedli propočítání spotřeby vody a tepla k datu 31. 12. 2007, bude-li odečet proveden až po tomto datu, a při uplatnění daně na výstupu za období do 31. 12. 2007 použili sníženou sazbu ve výši 5 %. Za dodávky vody a tepla po 1. 1. 2008 bude ve vazbě na to použita snížená sazba platná po tomto datu ve výši 9 %.

Platby přijaté plátcem daně do 31. 12. 2007, z nichž byla přiznána daň odpovídající sazbě 5 %, snižují základ daně za spotřebu tepla a vody za období příslušející do roku 2007. Platby přijaté plátcem daně po 1. 1. 2008, z nichž byla přiznána daň odpovídající sazbě 9 %, snižují základ daně za spotřebu tepla a vody za období příslušející do roku 2008.

Na daňovém dokladu vystaveném ve vazbě na odečet vody či tepla bude dodavatelem rozdělen celkový základ daně na dílčí základ daně, z něhož bude přiznávána daň se sazbou 5 %, a na dílčí základ daně, z něhož bude přiznávána daň 9 %. Na základě tohoto daňového dokladu bude za splnění ostatních zákonných podmínek vznikat odběrateli vody či tepla, který je plátcem daně, nárok na odpočet daně, a to v příslušném zdaňovacím období po 1. 1. 2008, kdy dodavatel vody či tepla vznikla povinnost přiznat daň na výstupu.

Insolvence a nový insolvenční zákon

Insolvenční se obecně rozumí platební neschopnost dlužníka zaplatit své splatné závazky. Od 1. 1. 2008 nabude účinnosti nový insolvenční zákon (zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení), který upravuje způsoby řešení úpadku dlužníka, tak aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem (nově i hrozícím úpadkem) a aby došlo k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů. Tento zákon nahrazuje stávající zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Od 1. 1. 2008 se tak na nově zahájená řízení o úpadku bude aplikovat insolvenční zákon, nicméně podle původního zákona se dokončí úpadková řízení zahájená před tímto datem.

Nový insolvenční zákon je podstatně komplexnější a složitější úpravou úpadkového řízení, než byl zákon o konkurzu a vyrovnání. Jedná se o zcela novou úpravu postavenou na mnohdy odlišných principech. Důvodem přijetí nového insolvenčního zákona byla zejména zastaralost zákona o konkurzu a vyrovnání, který již nadále nemůže sloužit aktuálním ekonomickým potřebám. Insolvenční zákon posiluje pozici věřitelů, rovněž se od něj očekává urychlení insolvenčního řízení – průtahům se snaží předcházet především stanovením lhůt pro mnohé úkony. Insolvenční zákon se bude aplikovat na řešení úpadku všech právnických a fyzických osob jak v postavení podnikatelů, tak nepodnikatelů, s výjimkou osob vyjmenovaných v § 6 – např. stát, územní samosprávný celek, ČNB apod.

Jak již bylo uvedeno výše, insolvenční zákon upravuje způsoby řešení úpadku dlužníka. Insolvenční zákon nadále rozlišuje dvě základní formy úpadku, a to platební neschopnost a předlužení.

Dlužník je v úpadku z důvodu platební neschopnosti, jestliže má více věřitelů a peněžitě závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen splnit. Dlužník není schopen splnit své závazky, jestliže je splněna alespoň jedna z následujících podmínek: zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, neplní je po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí nebo nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo provozu podniku pokračovat.

Nový insolvenční zákon rovněž nově zavádí tzv. hrozící úpadek. O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Stávající úprava zákona o konkurzu a vyrovnání nabízela dva zákonné způsoby řešení úpadku, a to konkurz a vyrovnání. Vzhledem k tomu, že splnění podmínek pro povolení a potvrzení vyrovnání se ukázalo jako obtížně realizovatelné, uplatnil se v praxi téměř výhradně konkurz.

Nový insolvenční zákon, kromě konkurzu, který zůstal zachován, zavádí následující způsoby řešení úpadku (resp. hrozícího úpadku):

- konkurz
- reorganizace
- oddlužení

– zvláštní způsoby (nepatrný konkurz, úpadek finančních institucí), přičemž podobně jako za stávající úpravy úpadku konkurz představuje řešení úpadku vedoucí k zániku úpadce – právnické osoby, reorganizace či oddlužení jsou řešení zachovná.

Insolvenční řízení se zahajuje na základě insolvenčního návrhu, který je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel. Jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník.

Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou-podnikatelem je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Povinnost podat insolvenční návrh mají i zákonní zástupci dlužníka, statutární orgán, příp. likvidátor u dlužníka v likvidaci. Osoba, která nesplnila tuto povinnost, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou porušením této povinnosti způsobí.

Jestliže bylo v řízení osvědčeno nebo prokázáno, že je dlužník v úpadku nebo že jeho úpadek hrozí, vydá insolvenční soud rozhodnutí o úpadku. V tomto rozhodnutí stanoví i lhůtu k přihlášení pohledávek. Tato lhůta nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců. V případě, že insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku spojí rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta pro přihlášení pohledávek 30 dní.

Zatímco nové způsoby řešení úpadku jsou insolvenčním zákonem určeny pouze pro určité kategorie dlužníků (v případě reorganizace jde o podnikatele, v případě oddlužení o nepodnikatele) je konkurz způsobem řešení do jisté míry univerzální, neboť bude k dispozici pro řešení úpadku všech kategorií dlužníků. Lze předpokládat, že konkurz zůstane i po nabytí účinnosti nového insolvenčního zákona dominantním způsobem řešení úpadku.

Úprava v konkurzu vychází ze značné míry ze stávající úpravy v zákoně o konkurzu a vyrovnání, do které přináší jen omezené množství novinek zásadnějšího rázu. Stejnými

(Pokračování na stránce 5)

Sazba DPH při přeučtování spotřeby tepla a vody po 1. 1. 2008

Při přeučtování spotřeby tepla nebo vody podle § 13 odst. 4 písm. h) zákona o DPH s datem uskutečnění zdanitelného plnění dnem zjištění přeučtované částky 1. 1. 2008 a později je plátcé povinen přiznat daň ve výši odpovídající sazbě DPH platné k datu uskutečnění zdanitelného plnění, tj. 9 %. To platí bez ohledu na to, jaká výše snížené sazby DPH byla uplatněna při dodání tepla nebo vody dodavatelem.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ

• Částka 107, rozeslaná 21. 12. 2007

338. Vyhláška o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2008

339. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení

340. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

• Částka 104, rozeslaná 14. 12. 2007

326. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 143/1965 Sb., o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění

327. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 165/1979 Sb., o nemocenském pojištění některých pracovníků a o poskytování dávek nemocenského pojištění občanům ve zvláštních případech

328. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění

329. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 161/1998 Sb., o promíjení penále správami sociálního zabezpečení

330. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí 2007 pro účely zákona o zaměstnanosti

• Částka 103, rozeslaná 14. 12. 2007

323. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 527/2006 Sb., o užívání zpoplatněných pozemních komunikací a o změně vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., již se provádí zákon o pozemních komunikacích

324. + 325. Sdělení Energetického regulačního úřadu o vydání cenového rozhodnutí

• Částka 100, rozeslaná 11. 12. 2007

311. Vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

312. Vyhláška o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců

313. Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

314. Vyhláška o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců

• Částka 99, rozeslaná 7. 12. 2007

306. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

(Pokračování ze stránky 4)

fázemi konkurzu budou i nadále prohlášení konkurzu soudem, zjištění a zajištění majetkové podstaty, její zpeněžení insolvenčním správcem a poměrné uspokojení insolvenčních věřitelů.

Reorganizace je alternativou konkurzu pro případ řešení úpadku dlužníků-podnikatelů provozujících zpravidla velký podnik, který může nadále přinášet hodnoty. Reorganizace tak bude za určitých okolností vhodná, pokud jednotlivé majetkové složky mají větší hodnotu, pokud fungují společně dohromady jako podnik. Východiskem je zachování hodnoty běžícího podniku. V rámci reorganizace bude docházet k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužnického podniku, zajištění opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Vedle reorganizace je zcela novou formou řešení úpadku, popř. hrozící úpadku, oddlužení. Oddlužení je alternativou konkurzu pro dlužníky nepodnikatele, tedy jak nepodnikající fyzické, tak právnické osoby. Účelem oddlužení je především poskytnout dlužníkům, kteří mají v poctivém úmyslu vůči řešit svoji tíživou finanční situaci, možnost oprostít se od dluhů a umožnit jim začít nanovo. Předpokladem úspěšného oddlužení bude zpravidla uspokojení nezajištěných věřitelů v rozsahu alespoň 30 % jejich přihlášených pohledávek. Odměnou za řádné splnění této podmínky bude osvobození dlužníka od jeho zbylých dluhů vůči věřitelům. Oddlužení bude možné provést 1. zpeněžením majetkové podstaty dlužníka nebo 2. plněním splátkového kalendáře.

Nová právní úprava řešení úpadku v podobě insolvenčního zákona tak přináší zejména rozšíření možností řešení úpadku, zkrácení průběhu úpadku a posílení postavení věřitelů. Úspěšnost tohoto zákona však bude do jisté míry odvislá od aplikační praxe. Bude tak záležet zejména na výkladu příslušných soudů, jakým bude insolvenční zákon nástrojem při řešení úpadků dlužníků.

Rostoucí zadlužení, případně možnost platební neschopnosti a s tím související riziko úpadku lze identifikovat na základě poměrových ukazatelů finanční analýzy. Mezi základní ukazatele informující o schopnosti dostat svým krátkodobým závazkům patří ukazatelé likvidity, o míře zadluženosti a dlouhodobé finanční stabilitě informují ukazatelé zadluženosti. Obecně je při financování činnosti podniku využíváno k financování krátkodobých aktiv krátkodobých cizích zdrojů, k financování dlouhodobých aktiv dlouhodobých cizích zdrojů a vlastního kapitálu. Vše však také záleží na zvolené strategii financování a stabilitě peněžních toků.

Ukazatelé likvidity informují o schopnosti podniku dostat svým krátkodobým závazkům. Mezi ukazatele likvidity patří:

běžná likvidita = oběžná aktiva/krátkodobé závazky

pohotová likvidita = oběžná aktiva – zásoby/krátkodobé závazky

okamžitá likvidita (solventnost) = krátkodobý finanční majetek/krátkodobé závazky (splatné okamžitě)

Doporučené hodnoty jsou v případě běžné likvidity 1,5-2,5, v případě pohotové likvidity 1-1,5 a v případě okamžité likvidity pod 1 pro průměrnou strategii řízení. V současné době však dochází ke snižování těchto doporučených hodnot s ohledem na různé možnosti financování např. formou kontokorentního úvěru, který umožňuje držet nižší množství peněžních prostředků. Konkrétní hodnoty ukazatelů likvidity je nutné posuzovat s ohledem na předmět podnikání a zvolenou strategii financování.

Mezi dynamické ukazatele likvidity patří ukazatele využívající cash flow – např. krátkodobá likvidita z cash flow = peněžní tok/krátkodobé dluhy, příp. ukazatele využívající zisk. Tyto ukazatele částečně odstraňují nedostatek vyplývající ze statického pohledu na účetní výkazy k určitému okamžiku.

Ukazatelé likvidity informují o schopnosti podniku splácet své krátkodobé závazky. O dlouhodobé finanční stabilitě a o případné předlženosti informují ukazatelé zadluženosti.

Těchto ukazatelů je využívána celá řada, z jejich výčtu bychom uvedli následující:

vlastní kapitál/celkový kapitál

Obecně nelze informovat o doporučené hodnotě tohoto ukazatele, která závisí zejména na charakteru podnikatelské činnosti a způsobu financování. V současnosti se za optimální poměr považuje hodnota okolo 30 %, u některých společností však tato hodnota může být ještě nižší, aniž by byl podnik významně ohrožen. Záporná hodnota tohoto ukazatele indikuje předlženost a riziko úpadku.

Dalším podstatným parametrem pro posuzování dlouhodobé finanční rovnováhy je požadavek, aby dlouhodobá aktiva byla kryta dlouhodobými zdroji, tedy aby poměr

dlouhodobý kapitál (vlastní + cizí) / dlouhodobá aktiva odpovídal přibližně 1.

V rámci dynamických ukazatelů, které zohledňují i peněžní toky (příp. zisk), můžeme uvést následující ukazatele:

doba splatnosti celkového zadlužení = cizí kapitál/provozní cash flow

úrokové krytí = HV před zdaněním + úroky/úroky

Rostoucí zadlužení dlužníků má dopad i na jejich daňové povinnosti, a to zejména v souvislosti s novelou zákona o daních z příjmů. V zákoně o daních z příjmů bylo

s účinností od 1. 1. 2008 novelizováno ustanovení § 25 odst. 1 písm. w), které zpřisňuje podmínky pro možnost odečtu úroků a ostatních finančních nákladů z titulu přijatých úvěrů a půjček od základu daně. Pro zhodnocení daňové užitelnosti finančních nákladů z titulu přijatých úvěrů a půjček je v souladu s novelou zákona nutné aplikovat 5 testů:

1. Test „Přibor + 4“

Daňově užitelné finanční náklady jsou omezeny částkou zjištěnou výpočtem pomocí tzv. jednotné úrokové sazby na mezibankovním trhu depozit se splatností 12 měsíců zvýšené o 4 % a průměrného stavu úvěrů a půjček ve zdaňovacím období.

2. Test „Podřízené“

Veškeré finanční náklady z úvěrů a půjček, které jsou podřízeny ostatním závazkům dlužníka jsou daňově neuznatelné.

3. Test „Vazba na zisk“

Veškeré finanční náklady z úvěrů a půjček, kdy úrok, výnos nebo splatnost finančních výdajů je závislá na výsledku hospodaření jsou daňově neuznatelné, v podstatě není nesené riziko věřitele, ale investora.

4. Test „6:1 resp. 4:1“

Pokud úhrn úvěrů a půjček (všech od tzv. spojených i nespojených osob) přesahuje šesti (od roku 2009 čtyř) násobek výše vlastního kapitálu (náklady související s přesahující částkou úvěrů a půjček jsou daňově neúčinné).

5. Test „2:1“

Pokud úhrn úvěrů a půjček, u nichž je tzv. spojená osoba věřitelem nebo úvěr nebo půjčka je tzv. spojenou osobou zajištěn, přesahuje dvojnásobek výše vlastního kapitálu (náklady související s přesahující částkou úvěrů a půjček jsou daňově neúčinné).

Výše uvedené testy se použijí až na smlouvy uzavřené po 1. 1. 2008 nebo na smlouvy do tohoto data, které však budou po tomto datu zdotakovány a předmětem dodatku bude výše úvěru nebo úrokové sazby. Na smlouvy uzavřené do 31. 12. 2007 se použije původní ustanovení zákona, které je méně přísné a v zásadě se vztahuje pouze na úvěry a půjčky od tzv. spojených osob. Smlouvy uzavřené do 31. 12. 2007 se v souladu s novým znění § 25 odst. 1 písm. w) budou testovat až od roku 2010. Konkrétní aplikace tohoto ustanovení je však předmětem výkladových problémů a v tomto směru bude třeba ještě sledovat další vývoj.

Jak vyplývá z výše uvedeného příspěvku, s problematikou zadluženosti je možné se setkat hned v několika oblastech činnosti podniku. Je třeba jí věnovat patřičnou pozornost a sledovat ji, aby bylo zamezeno jakýmkoli negativním dopadům.

Ing. Milan Pašek

pasek@fucik.cz

**Příjemné prožití Vánoc a hodně štěstí, zdraví, úspěchů i pohody v roce 2008
přeje všem čtenářům firma Fučík & partneři.**

Příští číslo newsletteru vyjde 18. ledna 2008.